

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočila cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

**** Češki jezik na nemških srednjih šolah.** Ravnateljstva nemških srednjih šol na Češkem so dobila odlok naučnega ministra, s katerim se naroča, uvesti od šolskega leta 1912/13 naprej sukcesivno na gimnazijah in realnih gimnazijah z nemškim učnim jezikom pouk v češkem jeziku kot relativno obilgaten in na realkah z nemškim učnim jezikom kot neobligatni predmet. Nemški listi pravijo, da je za Nemce potrebno znanje slovanskih jezikov. Pripravljen mora biti nemški naraščaj, da bo razširjal nemško kulturo na Balkanu. Češki jezik je ključ vsem drugim slovanskim jezikom!

**** Osebnosti.** Za suplenta na gorjsko realko je prišel dr. Janko Kotnik iz Celovca, za suplente na gimnazijo pa: dr. K. Pirjevec, dr. Rostohar in J. Zimmerman.

**** Na gimnaziji v Gorici** je letos v prvem razredu 7 oddelkov: 3 slovenski, 3 laški in 1 nemški. Nemški razred je napolnila laška in slovenska nespametnost!

**** Nova učna knjiga.** Ministrstvo za uk in bogočastje je z odlokom z dne 13. t. m., št. 36.933, odobrilo novo učno knjigo: Latinska vadnica za III. razred gimnazij in realnih gimnazij, sestavljen dr. Josip Pipenbacher. Cena K 2.

Kranjske vesti.

—r— Zdivjana ženska v šolski sobi. Iz Mirne peči poročajo: Pretekli terek med popoldanskim šolskim poukom je prišla v šolo Margareta Gorenc, kočarica iz Polane ter zahtevala od učiteljice drugega razreda, Franciške Severjeve, neko knjigo, češ da jo je kupila pred dvenajsetoma za svojo hčerko. Učiteljica je Marjeti Gorenc odgovorila, da ji ni o knjigi ničesar znanega in je nato poklicala učiteljico Kavčičevo, ki naj bi povedala o knjigi. Ko je pa učiteljica Kavčičeva stopila v lokal drugega razreda, jo je Gorenc po kratkem razgovoru začela tako grdo psovati, in kričati, da je prišel tudi učitelj tretjega razreda, Franc Ivanc, zraven in izkušal ljuto žensko pomiriti in jo spraviti iz šolskega poslopja. A tudi ta je ni mogel pomiriti, marveč je Gorenc tudi njega opsovala in mu prisolila klofuto. Končno se je še oglasil v šolskem poslopju Jožef Koščak, predsednik okr. šolskega sveta ter tudi ta vplival na Margareto Gorenc, da naj bi bila mirna in tiha, kar pa tudi ni veliko pomagalo. Nazadnje so vendarle žensko vun spodili. Zunaj pa je Gorenc pobrala precejšen kamen ter ga zagnala proti gosp. J. Koščaku, ki je stal v njeni bližini. Gorenc so naznanili orožnikom.

—r— Ljudsko šolstvo. Novomeški okrajni šolski svet je imenoval abs. učit. kandidatino Marijo Kern za porviziorno učiteljico in voditeljico na enorazrednici v Žvircah. — Abs. učit. kandidat Ivan Verbič je imenovan za prov. učitelja na petrazrednici v Borovnici. Imenovani so: Jož. Lavrič za nadučitelja v Kovorju; Terezija Rant, učiteljica na Malenskem vrhu. — Upokojil se učiteljica Roza Špilar-Jelenc. — Ustanove Leopolda Philipp dobe Franciška Grum, Franciška Zupančič, Ana Grebenc, Terezija Vranič, Leopoldina Abram in Teodor Račič. — Verouk se bo v 6., 7. in 8. razredu učil po dve uri na teden, ako c. kr. učno ministrstvo pritrdi. — Milan Vršič iz Ljutomer, absolvent učiteljske akademije na dunajskem pedagogiju, je imenovan za strokovnega učitelja na meščanski šoli v Krškem.

Štajerske vesti.

—š— Umrla je na Vidmu ob Savi gošpa Anica Voglarjeva, rojena Knapičeva, soproga našega tovariša Frana Voglarja, učitelja v Celju, in hčerka tov. Knapiča, nadučitelja na Vidmu, stara komaj 26 let. Pokojnica, ki je bila blaga žena in ljubeča mati, ostavlja sinka Branka. Zavedni slovenski ženi in materi bodi ohranjen najblajši spomin! Preostali naše odkritosrčno sožalje!

—š— Štajerski deželni šolski svet je imel v torek, dne 17. septembra, prvo sejo po počitnicah. Imenovani so bili: provizor, učiteljica Marija Rojnik v Gorici za definitivno istotam, prov. učitelj v Slov. gradu (okolici) Ivan Korže za definitivnega v Braslovcah, def. učitelj v Laškem trgu Rihard Pestevšek za def. učitelja na Vranskem, prov. učitelj v Slivnici pri Celju Leon Dobnik za definitivnega istotam, prov. okrajni pomožni učitelj za politiški okraj Brežice Janko Ličar za def. pomož-

nega učitelja za isti okraj, def. učitelj Martin Repič za učitelja in šolskega vodjo v St. Joštu na Kozjaku, def. učiteljica v Ščavnici Mar. Vokan za def. učiteljico v St. Ožbaltu ob Dr. prestavljen je nadučitelj v Dobju Valentin Pulko v Gorico pri Mozirju in nadučitelj v Gorici Radoslav Knaflič v Dobje pri Planini. V začasni pokoj sta stopili def. učiteljica v Laškem Albina Cuntara in def. učiteljica v St. Vidu pri Planini Jožefina Bezla. Nadučitelju Karlu Marschitzu, ki je stopil v pokoj, je izrekel deželni šolski svet za njegovo dolgoletno delovanje priznanje in zahvalo. Marschitz je bil nadučitelj v Letušu pri Mozirju.

—š— Nemško državno obrtno šolo hočejo dobiti v Celje. To je povedal v eni zadnjih občinskih sej novozaprizeženi celjski župan dr. Jabornegg.

—š— Ormož. Našega tovariša nadučitelja Rajšpa je zadel drugi hud udarec. Dne 11. t. m. smo komaj spremili k večnemu počitku njegovo ženo, a 21. t. m. mu je umrl nagel smrti njegov oče tovariš Matevž Rajšp, upokojen nadučitelj pri Sv. Jurju v Slovenskih goricah. Pokojnik, ki je dosegel starost 74 let, je bil vedno zdrav in čvrst ter jako priljubljen, kar kaže, da je bil častni občan vseh občin Sv. Jurjevske župnije. — Tovarišu Rajšpu naše iskreno sožalje, pokojniku pa blag spomin!

—š— Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«. Odbor naznanja: Umrl so člani Josip Artner dne 18. julija, Viljem Wolf dne 21. julija, Ivan Blum dne 1. septembra in Robert Mahr dne 9. septembra (102. — 105. smrtni slučaj.) Doneski po 8 K naj se po možnosti tekom meseca oktobra polno vplačajo.

—š— Drobiz. Torej celih sedem članov šteje Slomškova zveza izmed 2921 organiziranih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. Da se med nami nahajajo ljudje ki pljujejo v svojo lastno škodo, je pač dokaz, da taki učitelji in učiteljice ne mislijo z lastno glavo, dokler vsi skupaj ne padejo v propad. — Pomilovanja vredne siriote, ki ne znajo ločiti sovražnika od prijatelja; pa tudi poguma nimajo, trpeti za svoje mladostne ideale. — Mi pa ne vpogamejo glave in ostanemo zvesti svojim naprednim načelom do groba, ker enkrat mora tudi učiteljtrpin doživeti boljše čase, čeravno sedaj klerikalna armada preganja nas in izkuša ogreniti nam življenje ter vzeti nam celo vsakdanji kruh.

— Nekaj načelnik krajnega šolskega sveta je tožil šolskega vodjo radi žaljenja časti, in priče so prisegale in načelniku pomagale. Ker toženi učitelj ni hotel poravnave, je bil obsojen in bi moral plačati vse stroške, pa mož se ni vdal, pritožil se je na višje sodišče in tam srečno zmagal, bil je od obtožbe popolnoma oproščen, in načelnik krajnega šolskega sveta mora plačati vse sodnijske stroške I. in II. instanc in dva odvetnika. — Tako se godi na Štajerskem! — V St. Vidu pri Ptujju je bilo razpisano učiteljsko mesto in v razpisu je krajni šolski svet naznanil, da je učitelju na razpolago stanovanje, obstoječe iz dveh sob, kabineta, kuhinje in kleti. Ko je pa učitelj prišel, niso mu hoteli modri moške dati stanovanja. Učitelj mož je tožil krajni šolski svet, pri sodišču zmagal in krajni šolski svet ima plačati do 300 K stroškov. — Nemška učiteljica Zwergerja je zaradi raznih tožb okrajni šolski svet dne 15. julija 1912 iz službe odslovil. Učitelj značaj se je pritožil na c. kr. deželni šolski svet v Gradcu in ta je odlok okrajnega šolskega sveta razveljavil, ker nobeden okrajni šolski svet nima pravice že zakonito imenovanih učiteljev iz službe odsloviti. — Neka učiteljska kandidatinja z zrelostnim izpričevalom za nemški in slovenski pouk, hči učitelja, ki je za narodne zadeve že mnogo žrtvoval, je prošila za neko izpraznjeno mesto pri Družbi Sv. Cirila in Metoda — klerikalci imajo svojo »Stražo« — pa prošnja je bila zavrnjena. Sedaj pa vprašamo, kdo je več storil za to družbo, nego učiteljstvo? Zakaj se torej ne ozira na naše otroke? Pač živimo v času, ko tudi naši ljudje zapostavljajo nas in naše otroke! Slovenski štajerski poslanci pa so nemškim poslancom rekli: »Ihr dürft den Lehrern alles bewilligen, aber ihr dürft dafür nicht einen Kreuzer Umlagen einheben!« Ali niso slovenski poslanci modre bučice? Učitelji pa gledajmo in čakajmo boljših časov!

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporočila izvorna hiša
Prokop Skorkovský in sin
v Humpljevi na Cešicem
Vzorci na željo franco. Zelo
zmerne cene. Na željo damu
izgotovili gospodke obleke.

Tržaške vesti.

—t— Politika v anagrafičnem uradu in naša šolska mizerija. Prejeli smo: Ako ima anagrafični urad pravico do izdavanja brezplačnih izpiskov za komunalne šole, je naravnost njegova dolžnost, da jih izdaja tudi za naše in državne šole, ker imajo pravico javnosti. Čim nas državni in občinski uradi ne odklanjajo v izvrševanju dolžnosti napram državi in občini, nas tudi ne smejo odklanjati, kadar zahtevamo enako pravo. Tista oblast torej, ki dovoljuje komunalnim šolam brezplačne izpiske na anagrafičnem uradu, mora jih izsiliti tudi za naše šole. — Ob tej priliki nekaj o odklanjanju naših otrok v slovenskih šolah. Slovenski otrok spada v slovensko šolo! — to priznavamo in naglašamo vsi. Vendar morajo vodstva naših šol odklanjati mnogokatega otroka, ker — ni prostora. In res ga ni. Na drugi strani pa zahteva državni zakon od nas, da pošiljamo svoje otroke v šolo. Iz tega pa izhaja za državo dolžnost, da skrbi ona za dovoljno prostora. Država naj poskrbi za paralelke in naj nas ne sili, da bi sami gonili svoje otroke v potujočevalnice in raznarodovalnice! Država naj poskrbi sredstva za potrebne paralelke in naj pouk uredi tako, da bo mogel sleherni naš otrok v šolo, ki bo koristna njemu in narodu, kateremu pripada. Prav v smislu avstrijskih državnih zakonov! Zahtevajmo to najenergičneje. Odbor naših staršev in politično vodstvo pa naj bosta neustrašena tolmača te narodne zahteve in energije.

—t— Otroški vrtec pri Sv. Jakobu otvorijo 1. oktobra 1912. Vpisovanje se vrši v soboto, dne 28. septembra, in ponedeljek, dne 30. septembra, v prostorih otroškega vrtca Kjarbola Zgornja št. 11, stara policija, I. nadst. Slovenski starši, ki imajo otroke sposobne za otroški vrtec, naj si takoj preskrbijo krstni izpisek in izpričevalo o zdravju obeh ter o cepljenju koz. Brez teh listin se ne bo moglo sprejemati otrok v otroški vrtec.

—t— Na c. kr. pripravnišči za nemške srednje šole v Trstu se je priglasilo toliko učencev, da jih bodo morali odkloniti najmanj za en pošten razred. Ker imamo v Trstu samo nemške in italijanske srednje šole, bodo morali naši ljudje svoje otroke poslati mesto na nemško — na italijanske pripravnišče za srednje šole. Da bi kaj takega ne škodilo le naši stvari, ampak tudi državnim ideji — saj bi se na ta način vzgajale le poturice, ki so hujski od Turka — opozarjamo merodajne faktorje, da pravočasno napravijo svojo dolžnost.

—t— Povodoma glavne CM. skupščine v Trstu dne 22. septembra prirede združeni odbori tukajšnjih podružnic 3 velike ljudske veselice in sicer: pri sv. Ivanu, v Rojanu in v Škedenju. Na teh veseliceh bodo sodelovale podružnice, ki spadajo v to obližje. Za raznovrsten program je preskrbljeno. Ker je pa pričakovati velike udeležbe, prosí glavni odbor, naj se posetniki udeležbe najbližje veselice, da bo povsod častna udeležba.

—t— C. kr. nemška državna realka. Vpisovanje v prvi razred se vrši dne 30. t. m., v drugi in ostale razrede pa dne 2. oktobra v novem šolskem poslopju ulice Pasquale Besengi št. 14.

—t— Naša šola pri Sv. Jakobu. Slovenske starše pri Sv. Jakobu opozarjamo na to, da se bo vršilo vpisovanje v našo novo šolo v ulici Giuliani prve dni oktobra, ko bo stavba končana. Do takrat naj starši potpre te obdrže otroke doma. V novi šoli bo prekrasnih prostorov za vso našo mladino pri Sv. Jakobu.

—t— Tržaško nemštvo prav pridno napreduje in se ne more pritoževati, da nima šol v svojem domačem jeziku. Država izda za nemške šole v Trstu ogromne vsote, medtem ko so njeni prispevki drugače za naše slovenske šole dosti bolj skromni. 1. oktobra se odpre v Trstu šestrazredni dekliški licej z nemškim učnim jezikom. Razentega dobe Nemci tudi še letos dvorazredno trgovsko šolo za dekleta in poleg tega še enoletni trgovski kurz, ako bo dovolj obiskovalk.

Goriške vesti.

—g— Narodna šola na Bianči. V prvem razredu je 47 otrok, v drugem 24. Otroški vrtec bo štel okoli 60 otrok.

—g— Laška kultura. V Gorici so potrgali na veliko mestih goriški Lahi lepake za javna predavanja »Narodne prosvete

v Gorici.« Svoje pobainstvo so s tem dokazali, škodovali nam niso ničesar. Sicer pa od takih kulturnoscev ni nič nepričakovanega, da si privoščijo v svoji strasti tako veselje in se znosijo nad slovenskimi lepaki, saj se je še na Kranjskem dogodil slučaj, da je omikan in olikan kaplan v svojem verskem fanatizmu strgal lastnoročno z zida sokolski plakat.

—g— Novo društvo. Na Barki pri Divači so ustanovili bralno in pevsko društvo »Novi Balkan«. Predsednik društva je učitelj Josip Toroš.

—g— Deželni zavod za gluhoneme v Gorici. Izvedejo se preuredbe poslopja za gluhoneme. Obenem se pokrije pod poslopjem hudournik Koren s Placute do ožine Pacassi. Stalo bo to delo 83.000 K. Delo začne baže prihodnjo pomlad.

—g— Priporočamo narodnega brivca Frana Novaka v Gorici, Gosposka ulica 1. Več glej v inseratu.

Splošni vestnik.

Ustanovni občni zbor »Socialne Matice«. V nedeljo dopoldne ob deveti uri se je vršil v »Nar. domu« v Trstu ustanovni občni zbor »S. M.«, Predsedoval je dr. B. Vošnjak, ki je v uvodnem govoru pomenjeval pomen in namen »Soc. M.« Sestanku je prisostvoval dr. O. Rybač, dr. Ilesič, dr. Kukovec, prvomestnik CMD, Senekovič, dr. Gregor Žrjav, dr. Čok in mnogo drugih gospodov, ki se zanimajo za publicistiko znanstva. Po malih izpremembah pravil, ki jih je predložil zborovalec Vlad. Knaflič, so se pravila odobrila. Po kratki razpravi je bil izvoljen odbor sledečih članov: dr. B. Vošnjak, dr. Brezinger, dr. Ozvald, O. Čok, Fr. Kos, dr. Mrhar, dr. Pivko, E. Gangl, dr. Lončar, V. Knaflič, dr. Fettih in dr. Ilesič.

Obisk c. kr. drž. realke v Idriji. Na imenovanem zavodu je letos dijakov: pripravljalni razred 24, I. razred 35 (+ 2), II. razred 17, III. razred 19 (+ 3), IV. razred 22 (+ 1), V. razred 26 (+ 1), VI. razred 16, VII. razred 23. V vsem torej 182 dijakov in 7 privatistinj; za osem manj nego lansko leto.

Uspostojenostne preizkušnje za obče ljudske in za meščanske šole v terminu meseca novembra se prične pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v ponedeljek, dne 4. novembra ob 8. uri na c. kr. učiteljsku v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pristup k usposobljenosti preizkušnji je po predpisanim službenem potu pravočasno vložiti tako, da bodo do 26. oktobra v rokah izpraševalne komisije.

V sredo dne 25. t. m. je bila uradna okrajna učiteljska konferenca za litijski šolski okraj. Ob tej priliki se je izvršila tudi volitev dveh zastopnikov učiteljskega v c. kr. okrajnem šolskem svetu. Seveda da so postavili svoja kandidata tudi Slomškarji »značajnega« Fortunata Lužarja in še »značajnejšega« Janko Polaka, ki sta pa sramotno propadla. Izvoljena sta z veliko večino naša vrla tovariša Jos. Zajec in Bernard Andoljšek. Živeli značajni volilci, živel vrla neustrašena zastopnika!

Dežela brez doktorskih naslovov. Ena izmed največjih držav na svetu, Brazilija, nima nobene prave univerze, še manj pa njeni prebivalci doktorske naslove. V Braziliji so sicer visoke šole za zdravnike, inženere, juriste, toda zavoda nima nobenega, na katerem bi bile združene dve ali več fakultet. Pred nekaj časa so nameravali zgraditi v San Paulu pravo univerzo, a ostalo je samo pri načrtu. Pri tej priliki so brazilijanski zakonodajci revidirali tudi visokošolske izpite in sklenili sledeče: Kdor izvrši na kaki brazilijanski fakulteti končni izpit, dobi pač izpričevalo, ne pa doktorskega naslova ali kakega drugega priimka. Podeljevanje doktorskega naslova more namreč provzročiti razliko med stanovci, kar se pa ne strinja z načeli demokratske republike.

Cenjene naročnike opozarjamo na nov oglas v svojem listu, ki ga objavlja A. Luznik iz Dornberga. — Ker vemo, da g. A. Luznik vsem svojim naročnikom kar najbolj postreže, zato njegovo trdiko kar najtopleje priporočamo!

Razgled po šolskem svetu.

— Katoliško vseučilišče. Iz Solnograda poročajo: Govore, da bo katoliško vseučilišče v Solnogradu otvorjeno leta 1916., ko bodo slavili stoletnico, odkar spada Solnograd k Avstriji.